

ПРИМЉЕНО	05. 12. 2021
Оп. бр.	
Оп. бр.	12077

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ФАКУЛТЕТА МЕДИЦИНСКИХ НАУКА У КРАГУЈЕВЦУ

и

ВЕЋУ ЗА МЕДИЦИНСКЕ НАУКЕ
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

На седници Већа за медицинске науке Универзитета у Крагујевцу одржаној 26.8.2025. године (број одлуке: IV-03-477/32) одређени смо за чланове Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације под насловом: „Социјално-медицински предиктори прехипертензије и хипертензије одраслог становништва Републике Србије”, кандидата Игора Димитријева, студента докторских академских студија Факултета медицинских наука, за коју је именован ментор Проф. др Снежана Радовановић, Ванредни професор Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу.

На основу података којима располажемо достављамо следећи:

ИЗВЕШТАЈ

О ОЦЕНИ УРАЂЕНЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

1. Подаци о докторској дисертацији
1.1.Наслов докторске дисертације:
Социјално-медицински предиктори прехипертензије и хипертензије одраслог становништва Републике Србије
1.2.Опис докторске дисертације (навести кратак садржај са назнаком броја страница, поглавља, слика, шема, графикона, једначина и референци) (до 500 карактера):
Докторска дисертација представља оригиналну научну студију која се бави социјално-медицинским предикторима прехипертензије и хипертензије одраслог становништва Републике Србије. Написана је на укупно 66 страна, садржи следећа поглавља: Увод, Циљеве истраживања, Хипотезе истраживања, Материјал и метод, Резултате, Дискусију, Закључак и Литературу. Докторска дисертација садржи 3 графикона и 12 табела. Поглавље Литература садржи 170 извора цитиране библиографске јединице из иностраних и домаћих релевантних публикација.
1.3.Опис предмета истраживања (до 500 карактера):
Предмет истраживања је испитивање социјално-медицинских предиктора прехипертензије и хипертензије одраслог становништва Републике Србије. Студија је део националног истраживања здравља становништва Републике Србије, које је реализовано током 2019. године, а спроведено је од стране Републичког завода за статистику у сарадњи са Институтом за јавно

здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“, као и Министарством здравља Републике Србије. Истраживање је спроведено у виду студије пресека која је реализована на репрезентативном узорку становништва Републике Србије. Ово истраживање је базирано на подацима о одраслом становништву старосне доби 20 и више година, што чини укупно 12 439 испитаника. Резултати су утврдили учесталост и детектовали поједине социјално-медицинске предикторе прехипертензије и хипертензије циљне популације. Резултати доказују постојање бројних предиктора који утичу на развој прехипертензије и хипертензије одраслог становништва Републике Србије.

1.4.Анализа испуњености полазних хипотеза:

У складу са постављеним хипотезама студија је указала на учесталост прехипертензије и хипертензије али и на социјално-медицинске предикторе ових медицинских стања. Постоје значајне разлике у учесталости прехипертензије и хипертензије у односу на демографске и социоекономске карактеристике испитаника. Особе са прехипертензијом и хипертензијом чешће имају лоше животне навике. Гојазност, неадекватне навике у исхрани и физичка неактивност имају утицај у настанку прехипертензије и хипертензије. Особе са прехипертензијом и хипертензијом чешће имају присутне коморбидитете. Функционална ограничења/неспособности у обављању свакодневних активности су значајно чешће присутни код особа са прехипертензијом и хипертензијом. Особе са прехипертензијом и хипертензијом чешће испољавају симптоме депресивности. Ова здравствена стања имају утицај на чешће коришћење здравствене заштите (ванболничке, болничке, приватне праксе).

1.5.Анализа примењених метода истраживања:

У поглављу Материјал и методе описана је врста студије, посматрана популација, узорковање, варијабле, инструменти истраживања, прикупљање података, карактеристике узорка, као и статистичка обрада података. Истраживање је део Националног истраживања здравља становништва Републике Србије, које је реализовано у току 2029. године од стране Републичког завода за статистику, Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“ и Министарства здравља Републике Србије. Истраживање је реализовано у виду студије пресека. Истраживањем је обухваћена популација одраслог становништва. Стратификовани узорак чине испитаници на нивоу 4 географска региона (Београд, Војводина, Шумадија и Западна Србија, Јужна и Источна Србија). Као инструмент истраживања коришћен је стандардизовани анкетни упитник Европског истраживања здравља (European Health Interview Survey – EHIS). У посматраном узорку било је 12439 испитаника. Зависне варијабле односиле су се на стање прехипертензије и хипертензије док су независне варијабле биле усмерене на посматрање демографских карактеристика, социјалних и економских карактеристика као и аспекте здравственог стања, стила живота и коришћења здравствене заштите. Подаци су приказани одговарајућим дескриптивним методама. Од аналитичких тестова се користио Хи-квадрат (χ^2) тест, t тест, ANOVA. Повезаност зависних варијабли и низа независних варијабли испитивала се биваријантном и мултиваријантном логистичком регресијом. Ризик се оцењивао помоћу величине OR (odds ratio), са 95% интервалом поверења. Статистички значајним сматрани су резултати где је вероватноћа мања од 5% ($p < 0,05$). За прорачун података коришћен је програмски пакет SPSS, верзија 20.0

1.6.Анализа испуњености циља истраживања:

Циљ истраживања је да се утврди учесталост и социјално-медицински предиктори прехипертензије и хипертензије одраслог становништва. Циљеви су били и утврђивање

демографских и социо-економских карактеристике особа са прехипертензијом и хипертензијом, идентификација категорије становништва са највећим ризиком за настанак прехипертензије и хипертензије, анализирање везе између прехипертензије и хипертензије и здравственог понашања (пушење, употреба алкохола, психоактивних супстанци, навике у исхрани, физичка активност, употреба лекова), појединих аспеката здравственог стања (самопроцена општег здравља, функционална ограничења/неспособности, одсуствовање са посла из здравствених разлога, присуство коморбидитета, присуство симптома депресивности) као и учесталост коришћења здравствене заштите код особа са прехипертензијом и хипертензијом. Учесталост прехипертензије и хипертензије је утврђена у истраживању односно социо-медицински предиктори прехипертензије и хипертензије одраслог становништва Републике Србије су статистички испитани, чиме је циљ истраживања у потпуности испуњен.

1.7. Анализа добијених резултата истраживања и списак објављених научних радова кандидата из докторске дисертације (аутори, наслов рада, назив часописа, волумен, година објављивања, странице од-до, DOI број¹, категорија):

Испитивањем социјално-медицинских предиктора прехипертензије и хипертензије одраслог становништва Републике Србије дошло се до следећих резултата: У укупном узорку испитаника било је 14,71% нормотензивних испитаника, 49,07% испитаника са прехипертензијом и 36,21% испитаника са хипертензијом. У погледу полне дистрибуције и прехипертензија (50,63%) и хипертензија (52,14%) у већем проценту су присутне код испитаника мушког пола. Утврђено је да значајну предиктивну улогу за појаву прехипертензије имају следеће варијабле: пол, узраст, регион, брачни статус, образовање и индекс благостања униваријантно, односно пол, узраст, регион и образовање мултиваријантно. Када је у питању појава хипертензије, показано је да значајну предиктивну улогу имају следеће варијабле: пол, узраст, регион, брачни статус, образовање радни статус и индекс благостања униваријантно, односно пол, узраст, регион и образовање мултиваријантно. Утврђено је да значајну предиктивну улогу за појаву прехипертензије у погледу стилова живота имају: пушење, употреба алкохола, навике у исхрани (доручковање), конзумирање хлеба, смањена физичка активност (ходање и бављење спортом мање од 150мин), употреба прописаних и непрописаних лекова униваријантно, односно употреба алкохола, навике у исхрани (доручак), као и употреба прописаних и непрописаних лекова мултиваријантно. А када је у питању хипертензија, утврђено је да значајну предиктивну улогу за њену појаву имају: пушење, употреба алкохола, конзумирање млека и млечних производа, као и хлеба, смањена физичка активност у смислу ходања и бављења спортом мање од 150 мин дневно, употреба прописаних и непрописаних лекова и медицинских средстава униваријантно, односно пушење, употреба алкохола, коришћење хлеба, смањена физичка активност у смислу времена бављења спортом и употреба прописаних лекова мултиваријантно. Нађено је да значајну предиктивну улогу за појаву прехипертензије имају следеће варијабле: лична нега, функционална ограничења у смислу тешкоћа при ходању по равном, хроничне болести и мултиморбидитет, као и индекс телесне тежине униваријантно, односно одсуствовање са посла у претходних 12 месеци, мултиморбидитет и индекс телесне тежине мултиваријантно. А када је у питању хипертензија предиктивну улогу имају: лоше здравствено стање, умерена до тешка ограничења у погледу личне неге, ограничења у обављању кућних активности, хроничне болести и мултиморбидитет, и индекс телесне тежине униваријантно, односно лоше здравствено стање, тешкоће у памћењу и концентрисању, блага ограничења у обављању кућних активности, одсуствовање са посла у последњих 12 месеци, хроничне болести и мултиморбидитет, благи симптоми депресивности и индекс телесне тежине мултиваријантно. У погледу коришћења здравствене заштите предиктори за појаву прехипертензије су: да испитаници имају изабраног лекара опште праксе или педијатра у приватној пракси, изабраног

¹ Уколико публикација нема DOI број уписати ISSN и ISBN

гинеколога у државној установи и у приватној пракси, стоматолога у приватној пракси, као и то да су посетили специјалисту пре мање од 12 месеци, униваријантно и мултиваријантно. А по питању хипертензије предиктивну улогу међу варијаблама показатељима коришћења здравствене заштите имају: посете болници у претходних 12 месеци, чињеница да испитаници имају изабраног лекара опште праксе или педијатра у приватној пракси, да имају гинеколога у државној и приватној пракси, стоматолога у приватној пракси, као и да су посећивали специјалисту, униваријантно и мултиваријантно.

Резултати из докторске дисертације су публиковани у виду оригиналног научног рада:

Dimitrijević I, Radovanović S, Vesic Z, Colaković G, Selaković V, Lacković A, Djordjević SS, Pešić M, Nesović D, Lazarević R, et al. Demographic and Socioeconomic Predictors of Prehypertension and Hypertension in the Adult Population: Serbian National Health Survey. *Medicina*. 2024; 60(5):824. <https://doi.org/10.3390/medicina60050824> M22

1.8. Оцена да је урађена докторска дисертација резултат оригиналног научног рада кандидата у одговарајућој научној области и анализа извештаја о провери докторске дисертације на плагијаризам (до 1000 карактера):

Прегледом литературе и увидом у биомедицинске базе података као што су PubMed, Medline, KOBSON, SCIndeks, претрагом кључних речи нису пронађене студије истог дизајна. Извештај о провери докторске дисертације на плагијаризам је показао минимална преклапања као последица навођења појмова које није могуће другачије заменити, као и претходно публикованих резултата истраживања докторанда који су проистекли из дисертације и били су услов за пријаву завршене докторске дисертације. Комисија констатује да докторска дисертација кандидата Игора Димитријева, под називом „Социјално-медицински предиктори прехипертензије и хипертензије одраслог становништва Републике Србије“, представља резултат оригиналног научног рада.

1.9. Значај и допринос докторске дисертације са становишта актуелног стања у одређеној научној области:

Резултати докторске дисертације могу дати велики допринос у даљем планирању организације здравствене заштите у циљу превенције прехипертензије и хипертензије у популацији одраслог становништва у Републици Србији. Резултати ове докторске дисертације могу утицати на побољшање ефикасности здравственог система и омогућити праћење тренда кретања прехипертензије и хипертензије као и њихових предиктора што може бити полазна тачка у креирању бројних јавних и здравствених политика. Закључци донети у овој дисертацији могу бити од јавног интереса и националног значаја. Ефикасним здравственим и социјалним политикама и превентивним интервенцијама могуће је спречити или модификовати факторе ризика, спречити настанак компликација, неспособност, смањен квалитет живота као и прерано умирање код одраслих са прехипертензијом и високим ризиком од развоја хипертензије.

1.10. Оцена испуњености услова за одбрану докторске дисертације у складу са студијским програмом, општим актом факултета и општим актом Универзитета (до 1000 карактера):

На основу анализе достављене документације Комисија констатује да су испуњени сви услови за одбрану докторске дисертације кандидата Игора Димитријева под називом „Социјално-медицински предиктори прехипертензије и хипертензије одраслог становништва Републике Србије“, у складу са студијским програмом Докторских академских студија, општим актом

Факултета и општим актом Универзитета.

2. ЗАКЉУЧАК

На основу анализе докторске дисертације и приложене документације Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације под насловом „Социјално-медицински предиктори прехипертензије и хипертензије одраслог становништва Републике Србије”, кандидата **Игора Димитријева**, предлаже надлежним стручним органима да се докторска дисертација прихвати и да се одобри њена одбрана.

Чланови комисије:

Проф. др Ивана Симић Вукомановић, ванредни професор

Факултет медицинских наука Универзитета у Крагујевцу

за ужу научну област Социјална медицина

Председник комисије

Проф. др Светлана Радевић, ванредни професор

Факултет медицинских наука Универзитета у Крагујевцу

за ужу научну област Социјална медицина

Члан комисије

Проф. др Милена Васић, ванредни професор

Универзитет привредна академија у Новом Саду

за ужу научну област Социјална медицина

Члан комисије